

Pastor Janestams skuld

Livet är som en spårvagn – kraften kommer uppifrån. Det var en av liknelserna som Pastor Jansson i Hasse Alfredsons monolog använde för att göra kyrkan tidstillvänd och populär.

Monologen blev odödlig därför att den träffade mitt i prick. Alla kände igen Pastor Jansson. En hyvens och fridens man, som innerligt gärna vill att kyrkan skall vara populär och tilltalande för alla. Därför poppar han till språket, funderar ut skojiga och lättsamma aktiviteter och rensar bort det som kan stöta bort eller tråka ut, såsom religiositet.

Pastor Jansson serverar kaffe, spelar svängig musik och öppnar lättölspub. Men hur mycket han än vill, så finns det likväl bättre popkonserter och pubar än kyrkans. Pastor Janssons problem är att det som var kyrkans själva raison-d'être tappas bort på vägen, när kyrkan skulle bli en allmän trivselgård för snällism.

Pastor Jansson finns än. Men han har också en modernare och mer samhällstillvänd kollega. Låt oss kalla honom Pastor Janestam.

Om Pastor Jansson är prästen som innerst inne skulle vilja vara populär fritidsledare eller hela släktens favoritonkel, är Janestam prästen vars naturliga kall vore att bli en ledarskribent eller proffstyckare i Siewert Öholms teveprogram.

Pastor Janestam engagerar sig i debatten om det som stod i dagens tidning. Som flugan till en sockerbit, dras Pastor Janestam till varje ståndpunkt som låter utmanande, men som egentligen är så oändligt enkel och bekväm. När Pastor Janestam rör sig på kyrkornas världsråd och kyrkomötet är han intill förväxling lik en 60-talets ungdomspolitiker på elevriksdag; tricksande, fixande, myglande, pratande

och skrivandes pompösa resolutioner.

Verklighetens Pastor Janestam återfinns i fackeltågen för fred, i debattspalterna eller i domkyrkan i Västerås. Var och varannan morgon kan man höra honom hålla engagerade morgonpredikningar i radion, mot besparingar i statsbidragen till vuxenutbildning och bibliotek eller för större offentliga utgifter till selskapsdansskapande åtgärder. För några år sedan, när sådant var populärt, skrev Pastor Janestam artiklar för ANC och Vietnam. När det ansågs fint, protesterade Pastorn mot FNs intervention mot Saddam Husseins överfall på Kuwait. Nu har han så smått börjat höja rösten mot den katolska hydran EG.

Visst kan man småle åt såväl Pastor Jansson som Pastor Janestam och tycka att de är naiva om än i grunden hyggliga figurer. Men samtidigt bär de ett stort ansvar för den svenska statskyrkans kris och moraliska förfall.

I en tid när allt tycks förgängligt och föränderligt, kunde kyrkan stå för kontinuitet och tradition. Men Jansson och Janestam flyter hellre med tidsandan under bekvämlighetsflagg, än de försvarar omoderna ståndpunkter, formuleringar och ritualer.

När så många söker svar och en plats att få diskutera de verkligt svåra etiska frågorna, flyr Jansson och Janestam. Sådana frågor är ju så svåra och obehagliga. När riksdagen beslutat om de allra mest existensiella frågorna, om när livet kan anses börja och när det kan anses vara slut, hördes inte ett knyst från pastorerna. Pastor Jansson förberedde väl en Darttuning och Janestam gick kanske i ett hyllningståg för Winnie Mandela.

Pastorerna Jansson och Janestam har

båda del i skulden för den svenska statskyrkans nedgång och moraliska förfall. Det borde vara ett problem för kyrkans aktiva och vänner. Men därutöver bär Pastor Janestam en skuldbörda som borde diskuteras även av andra.

Med facit i hand har det under de senaste åren utbrutit en debatt om vilket moraliskt ansvar man har för de åsikter man torgför. Precis som den debatt som utbröt när Stalins folk mord var bevisade, ställs frågorna om vilken del i skulden medlöparna och de aningslösa propagandisterna har för allt det onda som gjorts i socialismens namn.

Den svenska kyrkan, i form av dess Janestammar, har varit ivriga tillskyndare av vår tids illdåd och irrläror.

I kyrkornas världsråd drev den svenska kyrkan på för att anta resolutioner som fördömde USA i Indokina, men teg om de röda khmerernas folk mord.

I hyllningarna till den sk befrielse teologin, pläderade kyrkans män för idéer som födde terror och mord. I debatten om tredje världen och om Nord-syd, företrädde ofta ståndpunkter och ideologier som i verkligheten visat sig konservera

fattigdom och hålla förtryckarregimer kvar vid makten.

I fredskampanjerna gick kyrkans män sida vid sida med dem som förföljde och slog ihjäl kristna i östra Europa och det forna Sovjetunionen. Få gav ifrån sig ens det minsta pip av protest mot religionsförtrycket och förföljelsen i vår närhet. Och har någon hört kyrkan i Baltikum, Polen, Ryssland, Ungern eller Tjeckoslovakien tacka för det heroiska stödet från den svenska kyrkans Pastor Janestam?

När årets kyrkomöte samlades, liksom alla gånger tidigare, diskuterades allehanda problem kring statskyrkans organisation och management. I bästa fall kanske också ett och annat ord fälldes kring den minskande tillströmningen till gudstjänsterna. Men vem vågar diskutera hur politiserade strukturer och värderingar har skapat en kyrka som ersatt etiska och kristna värderingar med något som i bästa fall är en institution för allmän snällism och politisk naivitet.

Och vem vågar diskutera kyrkans moraliska skuld för idéer som skapat fattigdom, förtryck och förföljelse?